

Göteborgs Stad

Miljö

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2015-10-01

Diarienummer 07734/15

Stadsmiljö

Karolina Källstrand

Telefon 031-368 38 78

E-post: karolina.kallstrand@miljo.goteborg.se

Yttrande till Miljö- och energidepartementet över remiss M2015/2406/R - Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter

Stadsledningskontoret har skickat över remissen till miljö- och klimatnämnden som ska svara direkt till Miljö- och energidepartementet senast den 23 oktober 2015. Miljö- och klimatnämnden har sökt och fått förlängd remisstid till den 30 oktober 2015.

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar miljöförvaltningens förslag som Göteborgs Stads yttrande till Miljö- och energidepartementet.

Miljö- och klimatnämnden beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Den 1 januari 2015 trädde EU:s förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter i kraft. Förordningens bestämmelser är direkt gällande i Sverige. De flesta bestämmelserna är dock knutna till den ännu inte antagna unionsförteckningen över invasiva främmande arter. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram underlag för genomförande av förordningen, utifrån den handlingsplan som Naturvårdsverket redovisade i december 2014. Bland annat föreslås förändringar i miljöbalkens straffbestämmelser. Enligt förslaget får Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ett samordnande ansvar för tillämpningen av förordningen. Länsstyrelserna föreslås få tillsynsansvar och ansvar för operativa åtgärder, vilket också föreslås kunna överlätas till kommunerna. I remissen anges att regeringen vill ha synpunkter på de redovisade underlagen.

Miljöförvaltningens synpunkter

- Det är positivt att det tas ett större grepp kring invasiva främmande arter, såväl på EU-nivå som på nationell nivå, men vi ser ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen och att det tilldelas resurser för kommande åtgärder.
- Vi bedömer att kommande nationella övervakningssystem bör utgöras av Artportalen, samtidigt som vi ser ett behov av en mer lättanvändbar applikation samt uppmuntran till både professionella och allmänhet att rapportera till Artportalen.
- Vi bedömer att det bör finnas möjligheter att till viss del samordna övervakning av invasiva främmande arter med pågående övervakning på regional och lokal nivå.

Ärendet

Miljö- och energidepartementet har remitterat Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter. I remissen anges att regeringen vill ha synpunkter på de redovisade underlagen.

Remissen riktar sig till myndigheter, kommuner och andra organisationer. I Göteborgs Stad är frågan delegerad till miljö- och klimatnämnden. Miljöförvaltningen har begärt synpunkter från park- och naturförvaltningen, fastighetskontoret och Göteborgs Hamn.

Den 1 januari 2015 trädde Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter i kraft. I den nu antagna förordningen fastställs regler för att förebygga, minimera och mildra de negativa effekterna på biologisk mångfald av såväl avsiktlig som oavsiktlig introduktion och spridning av invasiva främmande arter inom EU. Förordningens bestämmelser är direkt tillämpliga i Sverige. De flesta bestämmelserna är dock knutna till den ännu inte antagna förteckningen över sådana invasiva arter vars negativa effekter anses vara sådana att de kräver samordnade åtgärder på unionsnivå. Förteckningen ska antas av EU-kommissionen men det är ännu oklart när detta sker. Kommissionen ska dock senast den 2 januari 2016 överlämna ett utkast till en första unionsförteckning. När förteckningen är på plats ska kommissionen åtminstone vart sjätte år göra en omfattande översyn av den och däremellan, när det är lämpligt, lägga till eller ta bort arter.

De arter som förs upp på unionsförteckningen kommer bland annat att omfattas av restriktioner i fråga om handel och transport.

Naturvårdsverket har i samråd med Havs- och vattenmyndigheten tagit fram ett underlag för genomförande av förteckningen. Myndigheterna har utgått från den nya handlingsplanen om invasiva främmande arter som Naturvårdsverket redovisade i december 2014. I underlaget som redovisas föreslås bland annat ändringar i miljöbalken. Bland annat förelås ändringar i miljöbalkens straffbestämmelser såsom införande av sanktioner för överträdelser av EU-förordningens bestämmelser samt införande av ett bemyndigande som ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, rätt att meddela föreskrifter för att förebygga och hantera introduktion och spridning av invasiva främmande arter. I ett kompletterande underlag har Naturvårdsverket föreslagit ytterligare en ändring av miljöbalken om att myndigheter ska kunna vidta åtgärder på privat mark eller egendom, i syfte att fullständigt och permanent avlägsna populationer av invasiva främmande arter.

Enligt förslaget får Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ett samordnande ansvar för tillämpningen av EU-förordningen inom sina respektive sakområden. Tullverket förelås få ansvar för en del av förordningens kontrollsystem. Länsstyrelserna förelås få tillsynsansvar för att följa upp förordningens bestämmelser och ansvar för de operativa åtgärderna. Operativt tillsynsansvar och genomförande av åtgärder förelås dessutom kunna överlåtas till kommunerna. Naturvårdsverket föreslår även att regeringen ska besluta om en förordning om invasiva främmande arter. Naturvårdsverket avser att i november 2015 lämna ett förslag på förordningstext till Miljö- och energidepartementet samt att under året ta fram ett förslag till en nationell förteckning över invasiva främmande arter.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens synpunkter framgår av det bifogade förslaget till yttrande, som sammanfattar de gemensamma synpunkter som kommit in från tillfrågade förvaltningar och bolag.

Göteborg den 22 oktober 2015

Anna Ledin
direktör

Carin Ström
avdelningschef

Bilagor

Göteborgs Stads yttrande till Miljö- och energidepartementet

Kopia

Kopia till kommunstyrelsen, fastighetskontoret, park- och naturförvaltningen och Göteborgs Hamn

Yttrande
2015-10-22

Miljö- och energidepartementet

Yttrande över remiss M2015/2406/R; Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter

Sammanfattning

Vi anser att det är positivt att det tas ett större grepp kring invasiva främmande arter på såväl EU-nivå som på nationell nivå. I detta ser vi ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen men också att tilldela resurser för kommande åtgärder. Vi bedömer att kommande nationella övervakningssystem bör utgöras av Artportalen, samtidigt som vi ser ett behov av en mer lättanvänd applikation samt uppmuntran till både professionella och allmänhet att rapportera till Artportalen.

Vi bedömer att det bör finnas möjligheter att till viss del samordna övervakning av invasiva främmande arter med pågående övervakning på regional och lokal nivå.

Synpunkter

Vi anser att det är mycket positivt att det nu tas ett större grepp, på EU-nivå såväl som nationell nivå, kring invasiva främmande arter. Vidare anser vi att det är mycket positivt att rollfördelningen görs tydligare, just eftersom vi bedömer att övervakning och praktiska åtgärder har en tendens att annars falla mellan stolarna. Även om länsstyrelserna föreslås få huvudansvar för vissa åtgärder samt tillsyn finns det skrivningar i underlaget som föreslår att detta kan överlåtas på kommunerna. Det bör tydliggöras var ekonomiska resurser till sådana åtgärder ska tas ifrån. Det bör också beskrivas tydligare vilket ansvar exempelvis en kommun har som markägare, hamninnehavare och så vidare.

Vi upplever att ett betydande problem vid bekämpning av exempelvis jätteloka är bestånd på privat mark. Även om vi som kommun vill bekämpa lokorna är det inte säkert att detta är möjligt. Vi välkomnar därför förslaget att myndigheter ska kunna vidta åtgärder på privat mark för att bekämpa invasiva främmande arter.

Vi bedömer att stort fokus i EU-förordningen ligger på avsiktliga introduktioner och därmed framförallt på den terrestra miljön. Eftersom det sannolikt bör vara svårare med exempelvis utrotningsåtgärder i marin och limnisk miljö, anser vi att det vore välkommet med större fokus på spridning i dessa miljöer, i synnerhet för att förhindra spridning från första början.

Nedan följer våra kommentarer på Handlingsplan NV-00684-14, *Invasiva främmande arter, redovisning av ett regeringsuppdrag*.

5.5 Åtgärdsområde övervakning

11. Utveckla nationellt rapporteringssystem

Vi bedömer att rapportering till Artportalen är det bästa sättet även för invasiva främmande arter, eftersom det är ett befintligt system som många redan idag använder för inrapportering. Göteborgs Stad använder systemet dagligen för inhämtning och rapportering av artförekomster. Vår uppfattning är dock att det finns generella problem med rapporteringen till Artportalen, till exempel att vissa kommunala eller andra organisationer inte bedriver inrapportering av artobservationer i någon större omfattning. Artobservationer tenderar av olika anledningar att bli liggande i privata gömmor. Vi anser därför att det är viktigt att fortsättningsvis, i högre grad än i nuläget, uppmuntra såväl professionella som allmänheten att rapportera in artobservationer till Artportalen. Verktygen för att rapportera artobservationer, oavsett om det gäller vanliga arter, naturvårdsarter eller invasiva främmande arter, måste dock förbättras, till exempel genom en lättillgänglig applikation. En sådan applikation bör omfatta alla arter, inte bara invasiva främmande arter. Rapporteringen av arter bör inte vara beroende av vilken typ av art det gäller, eftersom det ställer krav på rapportören att känna till vilka arter som är invasiva. Märkningen av invasiva främmande arter bör ligga i systemet så att det är enkelt att sortera ut dessa.

Det bör finnas möjligheter att nyttja befintlig övervakning eller (naturvärdes-) inventeringar i kommuner, länsstyrelser, ideella organisationer med flera för att fånga upp förekomst av invasiva främmande arter. Ett förslag kan vara att svensk standard för naturvärdesinventering kompletteras med en anvisning om att utöver observationer av naturvårdsarter ska även invasiva främmande arter rapporteras till Artportalen.

En möjlighet till mer kostnadseffektiv övervakning är exempelvis att möjliggöra för länsstyrelser och kommuner att i högre grad samarbeta kring övervaknings- och inventeringsåtgärder. Till exempel genom att låta kommuner förtäta länsstyrelsernas övervakningsprogram genom att betala för extra lokaler inom sin kommun.

Vi bedömer att ansvarsfördelningen för övervakningen behöver beskrivas tydligare.

4.2.16 Principen om att förorenaren betalar

Arter som jätteloka, lupin och spansk skogssnigel förekommer redan över betydande arealer i Sverige. Det är rimligt att tro att dessa eller andra arter kommer att tas upp i en nationell artförteckning över invasiva främmande arter. Om principen som ska användas är att förorenaren ska betala åtgärder för att förebygga, minimera eller mildra dessa långt spridda arters negativa påverkan, bedömer vi det som mycket svårt att identifiera vem förorenaren är. Vi bedömer att det kommer att behöva avsättas stora offentliga resurser för åtgärder för att komma tillrätta med dessa arter.

För Göteborgs Stad genom miljö- och klimatnämnden

Anna Ledin
direktör